

14.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS 3.-6.Ik

Kielikasvatus

”Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytännöistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintunteen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.” (OPS 2014, 159–161.)

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS 3.-6.Ik

”Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyytit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykyculttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luetavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykyculttuurista klassikkoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.” (OPS 2014, 162–164.)

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS 3.Ik

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, tavoitetarkennukset, sisältötarkennukset paikallisine painotuksineen ja laaja-alainen osaaminen

Tavoitteiden rakenne: **opettajan toiminta** + **oppilaan toiminta** + **asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Opetuksen tavoitteet	Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen	
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	<p>T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista. - Opetellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus keskusteluun - Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen, esim. pelit ja leikit, parityöskentely, ryhmätyöskentely - Esittäytyminen, asiointi 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Säännöt ja sopimukset - Luottamus - Oman toiminnan vaikutus muihin - Tietoisuus omasta ympäristöstä - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
	<p>T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, esittää oma mielipiteensä ja perustella se 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen, esim. pelit ja leikit, parityöskentely, ryhmätyöskentely - Kannustus myönteisen palautteen antamiseen ja toisten kuuntelemiseen 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen - Uusien ratkaisujen luominen - Yhteisöllinen tiedon rakentaminen

		<p>ottaen toiset huomioon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kannustus keskusteluun ja kysymysten tekoon - Harjoituksissa käytetään mielellään draamaa apuna 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus muihin - Ihmissuhteet - Sosiaaliset taidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Säännöt ja sopimukset - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
	<p>T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten lapsen omaan elämään liittyvien ajankohtaisten aiheiden käsittelyssä, ohjataan kokonaisilmaisuus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus osallistua luokan ja koulun yhteisiin tapahtumiin suunnittelemalla tai esim. pienillä draamaesityksillä - Omat pienet esitykset, haastattelut, keskustelut, pari- ja ryhmätyöskentely 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yksilölliset taidot (esim. sosiaaliset taidot ja viestintä kohdistaminen halutulle yleisölle) <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita - Monipuoliset ilmaisukeinot (sanallinen, kehollinen) <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Yhteyksien luominen - Viestintä kohdistaminen erityisyleisölle - Monipuolinen tulkitseminen, viestintätaidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Oman toiminnan vaikutus muihin

				<ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
	<p>T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaava sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan positiivisen ja kohteliaan ilmaisun keinoja. - Annetaan mahdollisuuksia osallistua luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. - Harjoitellaan huomioimaan nettietiketti omassa toiminnassa. - Harjoitellaan valmiiden ratkaisujen kyseenalaistamista ja lähdekritiikkiä opettaja-johdoisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Myös turvallisissa oppimisympäristöissä internetissä tapahtuvaa kommentointia ja palautteen antoa 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <p>kestävä kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus muihin - Ihmissuhteet - Sosiaaliset taidot - Mediataidot - Eettisyys sosiaalisessa mediassa <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Yhteyksien luominen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Viestintätaidot
<p>Tekstien tulkitseminen</p>	<p>T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan erilaisten ikä- ja tasolle sopivien tekstien sujuvaa lukemista. - Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. - Harjoitellaan tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstin ymmärtämisen strategioita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuolista lukemista, (esim. kaunokirjallisuus, tietotekstit, kuvaa ja tekstiä yhdistävät mediatekstit) käyttäen mahdollisuuksien mukaan kirjaston palveluja. - Voidaan käyttää ennakoivaa lukemista, parilukemista, lukupiiriä, vuorokeskustelu - Lukustrategioista esim. ennakointi, selventäminen, kysymysten laatiminen, yhteyksien luominen omaan elämään, tiivistäminen, ajatus- 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Itse-reflektio - Itseohjautuvuus - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen - Määrätietoinen ja sinnikäs työskentely - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Faktan ja fiktion suhde - Oppimaan oppiminen - Tiedon kriittinen arviointi

		kartta	Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) - Oppimaan oppiminen - Itselle merkityksellinen tiedon rakentaminen
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2 - Opitaan tunnistamaan eri tekstityyppien piirteitä. - Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. - Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta. - Laajennetaan sana- ja käsitevarastoa. - Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella. - Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanoja ja niiden merkityksiä.	- Erilaisten tekstien lukemista: (tietoteksti, uutinen, kertomus, runo, sarjakuva, viesti, kaunokirjallisuus) - Kirjallisuuden käsitteet: pää- ja sivuhenkilö, tapahtumapaikka, juoni - Synonyymit, vastakohtat, kielikuvat, käsitteet ja sanonnat - Sanaluokat: verbit (persoonamuodot), substantiivit, adjektiivit (vertailumuodot)	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) - Oppimaan oppiminen - Itsereflektio - Itseohjautuvuus - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen Monilukutaito (L4) - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien luominen - Kriittinen ajattelu Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) - Teknologian vastuullinen käyttö
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2 - Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. - Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.	- Oman tutkimuksen/ pienen esitelmän tekeminen käyttäen apuna eri lähteitä (tietokirjat, internet), tietolähteiden merkintä - Hakusana, aakkostaminen, sisällysluettelo, hakemisto	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) - Oppimaan oppiminen - Tiedon kriittinen arviointi - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen Monilukutaito (L4) - Faktan ja fiktion suhde Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) - Työelämätaidot - Internetin vastuullinen käyttö - Kyky valita viestintätyökalu
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille	S2 - Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittuja lap-	- Runsaasti erilaisia tekstejä luettavaksi ja kuunneltavaksi (esim. lukudiplomi)	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) - Yksilölliset taidot (esim. sosiaaliset taidot ja viestintäkohdistaminen halutulle yleisölle)

	<p>ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<p>sille ja nuorille suunnattuja tekstejä, kirjamaistaisia, mutta myös kokonaisia kirjallisia teoksia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin. - Tutustutaan erilaisiin viestintäympäristöihin (esim. paikallislehdet, tekstiviestit, internet). - Harjoitellaan keskustelemaan kirjallisuudesta kirjallisuuden termejä käyttäen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään mahdollisuuksien mukaan kirjaston aineistoa, myös luokkasarjoja - Lukukokemusten jakaminen (esim. kirjakerhot, parilukeminen, lukupiirit, kirjaesitelmät, kirjavinkkaukset myös internetin turvallisiin oppimisympäristöihin) - Kirjallisuuden termit (päähenkilö, sivuhenkilö, juoni, tapahtumapaikka, aihe...) - Lehtiviikko 	<p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Monikulttuurisuus - Faktan ja fiktion suhde - Viestintätaidot <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestinnän kohdistaminen - Teknologian vastuullinen käyttö
Tekstien tuottaminen	<p>T9 rohkaista oppilasta ilmaimaan kokemuksiaan, ajatuksiin ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opitaan arvostamaan omia kokemuksia ja ajatuksia ja harjoitellaan sanoittamaan niitä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pienten tarinoiden tuottaminen ja niiden lukeminen - Myönteisen palautteen saaminen - Voidaan käyttää myös paritai ryhmäkirjoittamista 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omaan taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Oman toiminnan vaikutus muihin - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
	<p>T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös moni-</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan yhdessä erityylyisiin teksteihin ja harjoitellaan niiden kirjoittamista. - Harjoitellaan kirjoittamaan kirjallisuuden termejä käyt- 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjattu kirjoitusprosessi, esim. esittely, kuvaus, kertomus, runo, tietoteksti, satu - Sanavalintojen merkitys, puhekieli ja kirjoitettu yleiskieli 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Monilukutaito (L4)</p>

<p>mediaisissa ympäristöissä</p>	<p>täen (päähenkilö, juoni, ta- pahtumapaikka ja -aika).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. - Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin. - Harjoitellaan otsikointia ja nettietikettiä. - Opitaan käyttämään per- soona- ja aikamuotoja. 	<p>Käytetään mahdollisuuksien mu- kaan internetin turvallisia oppi- misympäristöjä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Faktan ja fiktion suhde - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö, <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevai- suuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Säännöt ja sopimukset - Oman toiminnan vaikutus muihin - Tietoisuus omasta ympäristöstä - Osallistuminen ja vaikuttaminen - Asioiden tarkasteleminen kriittisesti - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
<p>T11 ohjata oppilasta edistä- mään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kirjoittamaan sujuvasti ja selkeästi. - Harjoitellaan näppäintaitoja. - Harjoitellaan käyttämään omilla teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. tekstien rakenteita ja otsikointia). - Kerrataan kielioppiasioita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sujuvoitetaan näppäintaitoja lapsille sopivien ohjelmien avulla ja kiinnitetään huomiota myös käsin kirjoittamiseen - Virke käsitteenä - Päättyväimerkit ja iso alkukirjain virkkeen alussa - yleis- ja erisnimet - pilkun käyttö luettelossa - yhdyssanat - vuorosanojen merkitsemisen harjoittelu vuorosanaviivan avulla - Aikamuodon säilyttäminen omilla teksteissä, otsikon ja tekstin suhde - Aakkoset, vierasperäiset kirjaimet, äng-äänne, vokaalit, konsonantit, äänneen kesto, diftongi 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen - Määrätietoinen ja sinnikäs työskentely <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työelämän taidot - Teknologian vastuullinen käyttö,
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittä- mään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdolli-</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita kuten ideointia, suunnittelua, omien 	<ul style="list-style-type: none"> - Palautetta voidaan antaa yksin, pareittain, ryhmässä käyttäen mahdollisuuksien mukaan myös internetin tur- 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen

	<p>suuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjatta ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä tekstejä. - Tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen. - Harjoitellaan käyttämään erilaisia tekstin tuottamistauttavia menetelmiä. - Harjoitellaan tekstin elävöittämistä. 	<p>vallisia oppimisympäristöjä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan positiivisen ja rakentavan palautteen antoon - Ohjataan tekstin tarkastamiseen palautteen jälkeen - Käytetään kirjoittamisen apuna esim. kuvia, ajatuskarttaa tai sanaluetteloja 	<ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen kuluttaminen - Viestinnän kohdistaminen - Yhteisöllinen tiedon rakentaminen - Verkostoituminen - Teknologian vastuullinen käyttö <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itsetuntemus - Hyvät tavat - Neuvottelutaidot - Ajanhallinta - Sosiaaliset taidot
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	<p>T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisu- ja tekstien merkityksiä. - Tarkkaillaan ja harjoitellaan omaa kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. - Kannustetaan oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Esim. kielellä leikkiminen; arvoitukset, runot ja vitsit - Kielen tarkkailu; esim. synonyymit, homonyymit, vastakohtat - Tilanteen ja vastaanottajan merkitys viestinnässä - Erilaisten tekstien lukemista 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Sosiaaliset taidot <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monikulttuurisuus - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot
	<p>T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön. - Etsitään itseä kiinnostavaa 	<ul style="list-style-type: none"> - Luetaan sekä kotimaista että ulkomaista käännöskirjallisuutta, hyödynnetään esim. kirjaston lukudiplomia, median tekstejä, tekstien välisiä 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen

	<p>lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p>	<p>luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan jakamaan luku-kokemuksia. 	<p>yhteyksiä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjallisuuden työtavoista voidaan käyttää esimerkiksi lukupäiväkirja, parilukeminen, lukupiiri, vinkkaus - Luetusta ja lukemisesta ohjataan keskustelemaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Oman kielen käyttäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Faktan ja fiktion suhde <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestinnän kohdistaminen - Teknologian vastuullinen käyttö <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus muihin - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
	<p>T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomalaiseen tapakulttuuriin ja juhlaperinteisiin. - Tutustutaan joihinkin vieraiden kulttuurien perinteisiin. - Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. - Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa. - Keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vanhoja ja uusia lastenperinteitä, kansanperinnettä, Kalevalaa - Monipuoliset kirjallisuuskäytännöt, joissa mukana koti- ja ulkomaisia kirjallisuutta - Median sisällöt ja työtavat mukana oppimisessa, hyödynnetään myös mahdollisuuksien mukaan kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museota - Kulttuuripolku 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurten ja kulttuuri-identiteetin tuntemus - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunnistaminen - Hyvät tavat - Sosiaaliset taidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus muihin - Käytännöllisten ongelmien ratkaiseminen - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS 4.Ik

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, tavoitetarkennukset, sisältötarkennukset paikallisine painotuksineen ja laaja-alainen osaaminen

Tavoitteiden rakenne: **opettajan toiminta** + **oppilaan toiminta** + **asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Opetuksen tavoitteet		Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1 <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan taitoa jakaa omia kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä, perustellaan mielipiteitä. - Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa tilanteissa. - Opetellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus keskusteluun - Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen, esim. pelit ja leikit, parityöskentely, ryhmätyöskentely 	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7) <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Säännöt ja sopimukset - Luottamus - Oman toiminnan vaikutus muihin - Tietoisuus omasta ympäristöstä - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
	T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1 <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan taitoa toimia ryhmän jäsenenä. - Havainnoidaan oman toiminnan vaikutusta erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa. - Opetellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen, esim. pelit ja leikit, parityöskentely, ryhmätyöskentely - Kannustus myönteisen palautteen antamiseen ja toisten kuuntelemiseen - Kannustus keskusteluun ja kysymysten tekoon 	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen - Uusien ratkaisujen luominen - Yhteisöllinen tiedon rakentaminen Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu

				<ul style="list-style-type: none"> - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) - Oman toiminnan vaikutus muihin - Ihmissuhteet - Sosiaaliset taidot Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) - Vaikuttamismahdollisuudet - Säännöt ja sopimukset - Oman toiminnan vaikutus muihin - Osallistuminen - Omien näkemyksien ja mielipiteiden esittäminen
<p>T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä tavoitteena monipuolinen itseilmaisuus. - Annetaan mahdollisuuksia osallistua luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa - Draaman keinojen, esim. improvisaation hyödyntäminen opetuksessa - Osallistuminen luokan ja kouluyhteisön juhlien ja teemapäivien suunnitteluun ja toteutukseen 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisuus - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita - Monipuoliset ilmaisukeinot (sanallinen, keuhollinen) <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Yhteyksien luominen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Monipuolinen tulkitseminen, - Viestintätaidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Oman toiminnan vaikutus muihin - Osallistuminen - Omien näkemyksien ja mielipiteiden esittäminen 	

	<p>T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaava sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan positiivisen ja kohteliaan ilmaisun keinoja. - Harjoitellaan huomioimaan nettietiketti omassa toiminnassa. 		<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävä kehitys - Oman toiminnan vaikutus muihin - Ihmissuhteet - Sosiaaliset taidot - Mediataidot - Eettisyys sosiaalisessa mediassa <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Yhteyksien luominen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Viestintätaidot
<p>Tekstien tulkitseminen</p>	<p>T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista. - Harjoitellaan tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. - Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten tekstien lukemista, esim. tietoteksti, uutinen, runo, fantasiakertomus, arvostelu, kuvaa ja tekstiä yhdistävä mediateksti, sarjakuva - Lukustrategioita, tekstinymmärtämisen harjoittelua - Muistiinpanojen tekeminen: ajatuskartta, tukisanalista 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Itseohjautuvuus - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Määrätietoinen ja sinnikäs työskentely - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Faktan ja fiktion suhde - Oppimaan oppiminen - Tiedon kriittinen arviointi <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkityksellinen tiedon rakentaminen
	<p>T6 opastaa oppilasta kehittä-</p>	<p>S2</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten tekstien lukeminen 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p>

	<p>mään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tekstin tulkitsemisen ja vertailun taitoja. - Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. - Laajennetaan sanavarastoa. - Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanoja ja niiden merkityksiä. - Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kirjallisuuden käsitteet: pää- ja sivuhenkilö, tapahtumapaikka, juoni - Käsitteet, sanojen hierarkiat, synonyymit, homonyymit, vastakohtat, kielikuvat ja sanonnat - Sanaluokat: sanojen luokittelu, taipuminen ja käyttäminen; verbit (persoonamuoto, mennyt aika ja nykyaika), substantiivit, numeraalit, pronominit - Taipumattomat sanat (huudahdukset, konjunktiot, tapaa, paikkaa ja aikaa ilmaisevat) - Harjoitellaan kaikkien sanaluokkien tunnistamista ja taivuttamista - Yhdyssanat <p>Käytetään mahdollisuuksien mukaan sähköisiä materiaaleja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Itsereflektio ja itseohjautuvuus - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien luominen - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen - Kriittinen ajattelu <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö
	<p>T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. - Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta. - Harjoitellaan lähteiden merkitsemistä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oman tutkimuksen/ esitelmän tekeminen käyttäen apuna eri lähteitä, tietolähteiden merkintä 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Itsereflektio ja itseohjautuvuus - Tiedon kriittinen arviointi - Määrätietoinen ja sinnikäs työskentely <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Faktan ja fiktion suhde - Tiedon kriittinen arviointi <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Itselle merkityksellinen tiedon rakentaminen - Teknologian vastuullinen käyttö
	<p>T8 kannustaa oppilasta kehittä-</p>	<p>S2</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Runsaasti erilaisia tekstejä 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p>

	<p>tämään kirjallisuudentunte- musta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjalli- suutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdolli- suuksia myönteisiin lukukoke- muksiin ja -elämyksiin, tiedon- halun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäris- töissä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Luetaan ja kuunnellaan yh- teisesti ja itse ikäkaudelle suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. - Käytetään oppimisessa myös erilaisia viestin- täympäristöjä, kuten lehdet ja internet. - Harjoitellaan keskuste- maan kirjallisuudesta kirjal- lisuuden termejä käyttäen. 	<ul style="list-style-type: none"> - luettavaksi ja kuunneltavaksi - Käytetään mahdollisuuksien mukaan kirjaston aineistoa - Lukukokemusten jakamista eri tavoin (esim. kirjakerhot, lukupiirit, kirjaesitelmät) - Kirjallisuuden termit (esim. päähenkilö, juoni, tapahtu- mapaikka, aihe...) 	<ul style="list-style-type: none"> - Yksilölliset taidot (esim. sosiaaliset taidot ja viestin kohdistaminen halutulle yleisölle) Monilukutaito (L4) - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtämi- nen - Monikulttuurisuus - Faktan ja fiktion suhde - Viestintätaidot Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) - Viestinnän kohdistaminen - Teknologian vastuullinen käyttö
Tekstien tuottaminen	<p>T9 rohkaista oppilasta ilmaise- maan kokemuksiaan, ajatuksi- aan ja mielipiteitään ja vahvis- tamaan myönteistä kuvaa itses- tään tekstien tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opitaan arvostamaan omia kokemuksia ja ajatuksia ja harjoitellaan sanoittamaan niitä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden pohjalta - Pieniä kirjoitustehtäviä yksin ja yhdessä parin tai ryhmän kanssa 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtämi- nen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tule- vaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Oman toiminnan vaikutus muihin - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittämi- nen
	<p>T10 kannustaa ja ohjata oppi- lasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksin- kertaisten kantaa ottavien teks- tien tuottamista, myös moni-</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan eri tyyliin teksteihin ja harjoitellaan niiden kirjoittamista. - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei- fiktiviisiä monimuotoisia 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjattu kirjoitusprosessi: esim. uutinen, tietoteksti, fik- tiivinen teksti, runo, arvoste- lu, tiivistelmä, kuvaus - Otsikointi, päähenkilö, sivu- henkilöt, kertoja, juoni, aihe... 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yksilölliset taidot (esim. itseohjautuvuus) - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Monilukutaito (L4)</p>

<p>mediaisissa ympäristöissä</p>	<p>tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Käytetään tekstien tuottamiseen myös monimediaisia oppimisympäristöjä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Opiskelussa tarvittavien tekstien kirjoittamista harjoitteluun ohjatuksi 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Faktan ja fiktion suhde - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö, <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Säännöt ja sopimukset - Oman toiminnan vaikutus muihin - Tietoisuus omasta ympäristöstä - Osallistuminen ja vaikuttaminen - Asioiden tarkasteleminen kriittisesti - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
<p>T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kirjoittamaan sujuvasti ja selkeästi käsin ja koneella. - Vahvistetaan oikeinkirjoituksen perusasioita. - Harjoitellaan käyttämään omilla teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sujuvoitetaan näppäintaitoja ja kiinnitetään huomiota myös käsin kirjoittamiseen - Käsitteet virke, päälause ja sivulause - Isot ja pienet alkukirjaimet, - Yhdyssanat, yhdysmerkki - Virkkeen loppumerkit, - Pilkku luettelossa sekä pää- ja sivulauseen välissä - Vuorosaviiva - Kappalejako 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen - Määrätietoinen ja sinnikäs työskentely <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työelämän taidot - Teknologian vastuullinen käyttö,
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita kuten ideointia, suunnittelua, tekstin jäsentämistä ja muokkaamista, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan käyttämään esim. ajatuskarttaa, juonikaaviota, yhteisideointia 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen

	eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan käyttämään erilaisia tekstin tuottamista auttavia menetelmiä. - Harjoitellaan tekstin elävöittämistä. - Harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja eettisyyttä verkossa (tutkiminen, pohtiminen, vertailu, vaikuttaminen). 		<ul style="list-style-type: none"> - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) <ul style="list-style-type: none"> - Vastuullinen kuluttaminen - Viestinnän kohdistaminen - Yhteisöllinen tiedon rakentaminen - Verkostoituminen - Teknologian vastuullinen käyttö Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) <ul style="list-style-type: none"> - Itsetuntemus - Hyvät tavat - Neuvottelutaidot - Ajanhallinta - Sosiaaliset taidot - Verkostoituminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkai- lemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4 <ul style="list-style-type: none"> - Tarkkaillaan ja harjoitellaan omaa kielenkäyttöä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Puhekieli, kirjakieli - Tilanteen ja vastaanottajan merkitys viestinnässä 	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Sosiaaliset taidot Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) <ul style="list-style-type: none"> - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita Monilukutaito (L4) <ul style="list-style-type: none"> - Monikulttuurisuus - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot
	T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston ja mediaympäristön aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön. - Luetaan lapsille suunnattua kirjallisuutta. - Luetaan ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyödynnetään esim. kirjaston lukudiplomia ja kirjaston henkilökunnan asiantunte- musta, kirjavinkkausta - Annetaan lapsille mahdollisuuksia jakaa lukuelämys esim. omien kirjavinkkausten, kirja-arvostelujen, kirjaesitelmien avulla, käyttäen 	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen Monilukutaito (L4) <ul style="list-style-type: none"> - Faktan ja fiktion suhde Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) <ul style="list-style-type: none"> - Viestinnän kohdistaminen

		<ul style="list-style-type: none"> - Tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harastamista (esim. yhteistyö kodin ja kirjaston kanssa). - Opetellaan jakamaan luku-kokemuksia ja pohtimaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. 	<p>mahdollisuuksien mukaan myös turvallisia oppimisympäristöjä internetissä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus muihin - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
<p>T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomalaiseen tapakulttuuriin ja juhlaperinteisiin. - Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. - Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa. - Keskustellaan median roolia oppilaan arjessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lastenperinteitä ja kansanperinnettä, Kalevalaa - Monipuoliset kirjallisuusnäytteet, joissa mukana koti- ja ulkomaisia kirjallisuutta - Median sisällöt ja työtavat mukana oppimisessa, hyödynnetään myös mahdollisuuksien mukaan kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museota 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Kulttuuritietoisuus ja monikulttuurisuus - Omien juurten ja kulttuuri-identiteetin tuntemus - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu - Monipuoliset ilmaisunkeinot (sanallinen, kuvallinen, kehollinen) <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteyksien luominen - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunnistaminen - Globaalitietoisuus - Hyvät tavat - Joustavuus <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Menneisyyden ja nykyisyyden suhde - Oman toiminnan vaikutus muihin - Tietoisuus omasta ympäristöstä - Osallistuminen 	

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS 5.Ik

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, tavoitetarkennukset, sisältötarkennukset paikallisine painotuksineen ja laaja-alainen osaaminen

Tavoitteiden rakenne: **opettajan toiminta** + **oppilaan toiminta** + **asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Opetuksen tavoitteet	Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen	
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	<p>T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan taitoa jakaa omia kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä. - Opetellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. - Harjoitellaan muodostamaan oma mielipide. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pari- ja ryhmätyöt, keskustelut, väittelyt, pelit ja leikit - Harjoitellaan toisten kuuntelemista esim. keskusteluissa, ryhmätöissä, väittelyissä - Palautteen antamisessa ja saamisessa voidaan käyttää suoran palautteen lisäksi turvallisia oppimisympäristöjä netissä - Ohjataan rakentavan palautteen antamiseen - Erilaisten tietolähteiden käyttöä, esim. kirjat, lehdet, internet 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus muihin - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
	<p>T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestintällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan taitoa toimia ryhmän jäsenenä. - Havainnoidaan oman toiminnan vaikutusta erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa. - Harjoitellaan toisten tarpeiden huomioimista ja kompromissitaitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pari- ja ryhmätyöt, leikit ja pelit - Harjoittelussa voidaan käyttää esim. draamaa, roolin suunnittelemista ja ottamista 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävä kehitys - Oman toiminnan vaikutus muihin

			<ul style="list-style-type: none"> - Ihmissuhteet - Sosiaaliset taidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
<p>T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. - Ohjataan oppilasta kokonaisilmaisuun. - Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Esitelmät, väittelyt, näytelmät, improvisaatioharjoitukset, puheen vaikutuskeinoja - Sanattoman ja sanallisen viestinnän harjoittelua esim. pantomiimit, improvisaatioharjoitukset - Juhlat ja teemapäivät 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita - Monipuoliset ilmaisukeinot (sanallinen, kuvallinen, kehollinen, symbolinen, musiikillinen) <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen ja vaikuttaminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
<p>T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaan sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediasissa vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan rakentavan ja kohteliaan ilmaisun keinoja. - Syvennetään nettietikettitietämystä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään esim. draamallisia työtapoja, erilaisten roolien suunnittelemista ja ottamista - Sanattoman viestinnän merkitys 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita - Monipuoliset ilmaisukeinot (sanallinen, kuvallinen, kehollinen, symbolinen, musiikillinen) <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävä kehitys - Oman toiminnan vaikutus muihin

				<ul style="list-style-type: none"> - Yksityisyyden suoja - Sosiaaliset taidot - Eettisyys sosiaalisessa mediassa <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot
Tekstien tulkitseminen	<p>T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan erilaisten ikä- ja tasolle sopivien tekstien sujuvaa lukemista. - Harjoitellaan tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja opetellaan tulkitsemaan tekstejä. - Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjotaan runsaasti erilaista lukemista esim. kaunokirjallisuus, tietotekstit, mediatekstit, runot - Kuvan lukeminen, infografiikka - Lukemisen ymmärtämisen tehtäviä - Sanaston kartuttamista - Joitakin sopivia lukustrategioita (esim. selventäminen, tiivistäminen, kysymysten tekeminen, alleviivaus, tukisanalista, ajatus- ja käsitekartta) <p>Opastetaan valitsemaan omatoimista lukemista.</p>	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Itseohjautuvuus - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen - Monipuolinen tulkitseminen (kuva, sana) <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkityksellinen tiedon rakentaminen
	<p>T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tekstin tulkitsemisen ja vertailun taitoja. - Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. - Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella. 	<p>Tarjotaan monipuolisia tekstejä luettavasti</p> <p>Käytetään monipuolisesti eri lähteitä, esim. kirjoja, lehtiä, nettiä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjallisuuden käsitteitä, esim. pää- ja sivuhenkilö, tapahtumapaikka ja -aika, juoni, - aihe, teema, minäkertoja ja hänkertoja - Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanoja ja käsitteitä ja niiden merkityksiä - Kerrataan yhdyssanat, sana- 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Monipuoliset ilmaisunkeinot (sanallinen, kuvallinen, kehollinen, symbolinen, musiikillinen) <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Faktan ja fiktion suhde - Tiedon kriittinen arviointi

		<ul style="list-style-type: none"> luokat - Verbin aikamuodot ja niiden tehtävä - Nominien taipuminen sijamuodoissa, ainakin nominatiivi, genetiivi, partitiivi ja sijamuotojen merkityksiä - Taipumattomien sanojen tehtävä - Predikaatti, subjekti, objekti (VAI TULEEKO VASTA KUTOSELLA) 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuolinen tulkitseminen Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) <ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Itselle merkityksellinen tiedon rakentaminen
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2 <ul style="list-style-type: none"> - Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. - Harjoitellaan löytämään olennainen ja tärkeä suuresta tietotulvasta. - Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eri lähteiden käyttöä, esim. kirjat, lehdet, netti - Muistiinpanojen tekeminen, ajatuskartta, vertailija, tukisanalista - Oma tuotos, esim. esitelmä, tutkimus, mainos - Tietolähteiden vertailemista, lähteiden merkitseminen ja lähdekritiikki 	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä Monilukutaito (L4) <ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Faktan ja fiktion suhde Monipuolinen tulkitseminen Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) <ul style="list-style-type: none"> - Työelämätaidot - Itselle merkityksellinen tiedon rakentaminen - Teknologian vastuullinen käyttö
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2 <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan valitsemaan ja lukemaan tarkoituksenmukaista ja monipuolista kirjallisuutta ja mediatekstejä. - Luetaan itsenäisesti kokonaisteoksia. - Jaetaan lukukokemuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus ja aikaa monipuolisten tekstien lukemiseen, esim. kertomuksia, runoja, mielipidekirjoituksia, tietotekstiä, näytelmiä, artikkeleita - Käytetään mahdollisuuksien mukaan myös kirjaston aineistoa ja lukudiplomia - Lukukokemusten jakamistapoja esim. kirjallisuusesitelmät, kirjavinkkaukset - Voidaan käyttää myös turvallisia oppimisympäristöjä ne- 	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen Monilukutaito (L4) <ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Faktan ja fiktion suhde Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) <ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvointi

Tekstien tuottaminen	<p>T9 rohkaista oppilasta ilmaise- maan kokemuksiaan, ajatuksi- aan ja mielipiteitään ja vahvis- tamaan myönteistä kuvaa itses- tään tekstien tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan omia tekstejä. - Opetellaan kyseenalaista- maan valmiita ratkaisuja ja muodostamaan omia tulkin- toja sekä perustelemaan nii- tä. 	<p>tissä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan erilaisia tekstejä - Harjoitellaan palautteen an- tamista ja vastaanottamista myös mahdollisesti turvalli- sissa oppimisympäristöissä netissä - Kirjoitustehtäviä voidaan tehdä myös pareittain tai ryhmissä 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Monipuoliset ilmaisunkeinot (sanallinen, kuvalli- nen) <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestintätaidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevai- suuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Osallistuminen - Omat näkemykset ja mielipiteet
	<p>T10 kannustaa ja ohjata oppi- lasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksin- kertaisten kantaa ottavien teks- tien tuottamista, myös moni- mediaisissa ympäristöissä</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei- fiktiviisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta, 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan erilaisten tekstien kirjoittamiseen, esim. runo, kuvaus, matkakertomus, mie- lipidekirjoitus, näytelmän kä- sikirjoitus, tarina, tietoteksti, määritelmä, tiivistelmä, me- diapäiväkirja, päiväkirja, blogi - Käsitteet aihe ja teema - Huomio puhutun ja kirjoite- tun kielen eroihin - Nettietiketti ja tekijänoikeu- det 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Faktan ja fiktion suhde - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Monipuolinen tulkitseminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestinnän kohdistaminen - Teknologian vastuullinen käyttö <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevai- suuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Sopimukset - Omien näkemyksien ja mielipiteiden esittäminen
	<p>T11 ohjata oppilasta edistä- mään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan oikeinkirjoit- uksen - hallintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lauseoppi ja oikeinkirjoitus: virke, päälause, sivulause, pilkku ja lopetusmerkit, - iso ja pieni alkukirjain, yhdys- 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen - Määrätietoinen ja sinnikäs työskentely <p>Monilukutaito (L4)</p>

	<p>kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sujuvoitetaan näppäintaitoja ja käsinkirjoittamisen taitoja. - Vahvistetaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden hallintaa. 	<p>sanat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan edelleen sujuvaa ja selkeää kirjoittamista käsin ja koneella, pyritään 10-sormijärjestelmän käyttöön - Tekstinkäsittelyn perustaidot - Predikaatti, subjekti, objekti - Vuorosanojen merkitseminen vuorosanaviivan ja lainausmerkkien avulla, johtolauseen oikeinkirjoitus - Sivulausetyyppejä konjunktiolause, relatiivilause, kysyvä sivulause 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkityksellinen tiedon rakentaminen - Teknologian vastuullinen käyttö
	<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Annetaan mahdollisuus palautteen antamiseen ja saamiseen ja omien tekstien arvioimiseen sekä prosessin yhteydessä. - Etsitään itselle sopivia prosessikirjoittamisen keinoja käyttäen hyväksi jo opittuja menetelmiä. - Perehdytään nettietikettiin ja tekijänoikeuksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Palaute esim. keskustellen, kirjallisesti, ryhmäarviointina, voidaan harjoitella muokkaamaan omaa tekstiä palautteen pohjalta - Tekstinkäsittelyn opiskelua prosessikirjoittamisen yhteydessä - Prosessikirjoittamisen vaiheita (esim. ideointivaihe, jäsentelyvaihe, tekstin tuottaminen, palautteen antaminen ja viimeistely) - Ohjataan ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja - Harjoitellaan lähteiden yksinkertaista merkitsemistä, ohjataan kunnioittamaan tekijänoikeuksia 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestintätaidot - Yhteyksien luominen - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Yhteisöllinen tiedon rakentaminen - Monipuolinen tulkitseminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkostoituminen - Teknologian vastuullinen käyttö <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon käsittely - Ajanhallinta - Joustavuus - Pitkäjänteisyys
<p>Kielen, kirjallisuuden</p>	<p>T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttä-</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan. - Tutkitaan suomen kieltä ja vertaillaan sitä muihin kie- 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten tekstien tutkiminen esim. ikätasolle sopivia kirjoja, median tekstejä, tekstien välisiä yhteyksiä - Osallistutaan mahdollisuuk- 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurten ja kulttuuri-identiteetin

<p>mään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia</p>	<p>liin.</p>	<p>sien mukaan sanomalehti- ja aikakauslehtiviikkoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ihmisten välisen kielenkäytön tarkkailu ja harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa käyttäen apuna esim. draamaa ja mediaa, teatteria, elokuvia - Tutkitaan oppilaan omaa kieltä (esim. äänteet, muodot, sanat, lauseet) ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin - Pohditaan sanojen ja ilmaisu- tapojen merkitystä - Murteita 	<ul style="list-style-type: none"> - tuntemus - Luottamus omaan taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu - Monipuoliset ilmaisunkeinot <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestintätaidot
<p>T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luetaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta. - Luetaan ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. - Tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. - Opetellaan jakamaan luku- kokemuksia ja pohtimaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä 	<ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston ja mediaympäristön aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, esim. hyödynnetään kirjaston lukudiplomia, lehtiviikkoa, nettiä - Järjestetään aikaa lukemiselle myös koulussa - Kirjaesitelmät, mahdolliset luokkakirjasarjat - Voidaan käyttää myös turvallisia oppimisympäristöjä kirjavinkkauksissa ja -esittelyissä 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omaan taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestintätaidot <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvointi - Teknologian vastuullinen käyttö, <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus - Osallistuminen - Omien näkemyksien ja mielipiteiden esittäminen
<p>T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdolli-</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rakennetaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. - Annetaan mahdollisuus oman kulttuurin tuottami- 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomalaiseen tapakulttuuriin ja juhlaperinteisiin - Murteita - Kalevala, voidaan tutustua 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurten ja kulttuuri-identiteetin tuntemus - Luottamus omaan taitoihin - Oman kielen käyttäminen

	<p>suuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen</p>	<p>seen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luodaan oppilaille mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan. 	<p>myös antiikin vaikutukseen eurooppalaisessa kulttuurissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marjatta Kurenniemi paikallisena kirjailijana - Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä - Luokan ja koulun tapahtumiin esitysten ja materiaalin tuottaminen - Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esim. kirjastoa, elokuvia, teatteria, museoita ja kulttuuripolkua 	<p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunnistaminen - Hyvät tavat - Sosiaaliset taidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus muihin - Käytännöllisten ongelmien ratkaiseminen - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
--	--	--	---	---

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS 6.Ik

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteet, tavoitetarkennukset, sisältötarkennukset paikallisine painotuksineen ja laaja-alainen osaaminen

Tavoitteiden rakenne: **opettajan toiminta** + **oppilaan toiminta** + **asiat tai ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Opetuksen tavoitteet		Tavoitetarkennukset	Sisältötarkennukset ja paikalliset painotukset	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan taitoa jakaa omia kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä. - Rohkaistaan ilmaisemaan omia näkemyksiään sekä kommentoimaan muiden ajatuksia. - Harjoitellaan keskittyen ja eläytyen kuuntelemista. - Pyritään ottamaan viestinnässä huomioon vastaanottaja ja viestintätilanne sekä -väline. - Harjoitellaan pyrkimystä suojella vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä. - Kehitetään monipuolisia ilmaisutapoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Perustietoa vuorovaikutuksesta, puheenvuoron käyttämisestä erityyppisissä keskusteluissa, palautteen antamista ja vastaanottamista - Viestintärohkeuden ja -varmuuden vahvistamista - Keskustelutaitojen kehittämistä; omien näkemysten esittämistä, perustelemista ja puolustamista - Esim. keskustelut, draama, väittelyt 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon kriittinen arviointi - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Demokratia - Oman toiminnan vaikutus muihin - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
	T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioidaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään puhe- ja keskustelutaitoja sekä taitoja antaa ja vastaanottaa palautetta. - Pyritään ottamaan huomioon ryhmän jäsenten mielipiteet ja tekemään niiden pohjalta päätöksiä yhteisen 	<ul style="list-style-type: none"> - Yleispuhekielen, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan harjoittelua esim. keskustellen, draamaa käyttäen - Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohte- 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen

		päämäärän saavuttamiseksi.	<p>lias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon.</p>	<p>ja kunnioittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävä kehitys - Oman toiminnan vaikutus muihin - Ihmissuhteet - Ryhmän keskinäisriippuvuus - Sosiaaliset taidot <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Säännöt ja sopimukset - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
<p>T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laaditaan puhe-esityksiä. - Kehitetään omaa persoonallista ilmaisua (esim. käsikirjoitus, roolin esittäminen). - Osallistutaan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, kuten esitelmät, väittelyt, näytelmät, improvisaatioharjoitukset - Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosiaaliset taidot - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Yhteisöllinen tiedon rakentaminen - Monipuolinen tulkitseminen <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman toiminnan vaikutus muihin - Osallistuminen 	
<p>T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan rakentavan ja kohteliaan ilmaisun keinoja erilaisissa, myös monimediaisissa, vuorovaikutustilanteissa. - Syvennetään tietämystä 	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään esim. draamallisia työtapoja, erilaisten roolien suunnittelemista ja ottamista - Sanattoman viestinnän merkitys 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen ja 	

		nettietiketistä.		<ul style="list-style-type: none"> - kunnioittaminen - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu - Joustavuus kohdata erilaisia tilanteita <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kestävä kehitys - Oman toiminnan vaikutus muihin - Ihmissuhteet - Sosiaaliset taidot - Mediataidot - Eettisyys sosiaalisessa mediassa <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Yhteisöllinen tiedon rakentaminen - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot
Tekstien tulkitseminen	<p>T5 ohjata oppilasta sujuvoitamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan erilaisten ikä- tasolle sopivien tekstien sujuvaa lukemista (kaunokirjallisuus, tietotekstit, mediatekstit). - Harjoitellaan tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja opetellaan tulkitsemaan tekstejä. - Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisia lukustrategioita, esim. <ul style="list-style-type: none"> - Ennakointi ja aiemman tiedon aktivointi - Selventäminen, kysymysten laatiminen - Yhteyksien luominen omaan elämään - Tiivistäminen ja yhteenvedon tekeminen - Tekstisisällön kertominen omin sanoin - Epäolennaisen poistaminen ja tekstikriittisyys - Kysymysten tekeminen - Takaisin palaaminen - Päätelmien tekeminen - Alleviivaus - Tukisanalistan käyttäminen 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen - Olennaisten kysymysten löytäminen ja kysyminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kriittinen ajattelu - Monipuolinen tulkitseminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Globaalitietoisuus - Teknologian vastuullinen käyttö - Kyky valita suuresta määrästä tarkoituksenmukaisin viestintätyökalu

		- Ajatus- ja käsitekartat	
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitseminen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2 <ul style="list-style-type: none"> - Laajennetaan sanavarastoa. - Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. - Harjoitellaan keskeisten tekstilajien tunnistamista. - Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuolista lukemista - Erilaisten tekstityyppien tarkastelua asia- ja kaunokirjallisisissa teksteissä - Opiskellaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjauvien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. - Sanojen johtamista, lainasanoja, yhdyssanoja - Verbien taipuminen kaikissa persoona ja aikamuodoissa - Sanaluokat - Nominien taipuminen sijamuodoissa (nominatiivi, genetiivi, partitiivi, essiivi, translatiivi, paikallissijat) 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppimaan oppiminen - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kriittinen ajattelu - Monipuolinen tulkitseminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö, - Kyky valita suuresta määrästä tarkoituksenmukaisin viestintätyökalu
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2 <ul style="list-style-type: none"> - Hankitaan tietoja suunnitelmallisesti sekä kirjoitetuista että sähköisistä lähteistä. - Totutaan tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin. - Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta, harjoitellaan erottamaan laadukas ja perusteltu tieto ja suhtautumaan kriittisesti eri medioiden tarkoitukseen. - Kehitetään taitoa lukea ja kuunnella aktiivisesti ja kriittisesti käyttäen erilaisia medioita. 	<ul style="list-style-type: none"> - Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla - Muistiinpanojen tekemisen harjoittelua - Aineistojen valikointia, ryhmittelyä monenlaisista lähteistä 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Itselle merkityksellisen tiedon rakentaminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon kriittinen arviointi - Kriittinen ajattelu <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö, - Kyky valita suuresta määrästä tarkoituksenmukaisin viestintätyökalu
T8 kannustaa oppilasta ke-	S2	- Lukuharrastuksen vahvistami-	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

	<p>hittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan valitsemaan ja lukemaan tarkoituksenmukaista ja monipuolista kirjallisuutta ja mediatekstejä. - Luetaan itsenäisesti kokonaisteoksia. - Vertaillaan ja arvioidaan lukutottumuksia ja -kokemuksia. 	<p>nen, omien lukumieltymysten ja tyylien löytäminen, luetun ymmärtämisen kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Esim. sadut, runot, pakinat, novellit, nuortenkirjat, hyper tekstit, scifikirjallisuus, päiväkirjaromaanit, kehityskertomukset - Hyödynnetään monimediaisia ympäristöjä - Kirjailija- tai kirjaesitelmiä - Esim. jonkin kirjailijan työhön, elämäkertaan ja tuotantoon tutustuminen (paikallisesti esim. Marjatta Kurenniemi) - Pyritään käyttämään kirjaston aineistoa, myös luokkasarjoja - Kirjaston tietopalveluiden käytön varmentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Faktan ja fiktion suhde - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen - Monipuolinen tulkitseminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö - Kyky valita suuresta määrästä tarkoituksenmukaisin viestintätyökalu
Tekstien tuottaminen	<p>T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rohkaistaan ja osataan rakentaa erilaisia tekstejä. - Lisätään varmuutta tuoda esille ja perustella omia näkemyksiään. - Opetellaan kyseenalaistamaan valmiita ratkaisuja ja muodostamaan omia tulkin-toja sekä perustelemaan niitä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Esim. näytelmä, kertomus, novelli, pakina, runo, oma kirja, päiväkirja, mielipidekirjoitus - Tietotekstit: eri tietolähteet ja lähdeviittaukset 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon kriittinen arviointi - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Faktan ja fiktion suhde <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asioiden tarkasteleminen kriittisesti - Omien näkemyksien ja mielipiteiden esittäminen
	<p>T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kehitytään monipuoliseksi tekstien tekijäksi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuolistetaan itseilmaisu erityyppisiä tekstejä kirjoittamalla (esim. runo, ku- 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viestin kohdistaminen halutulle yleisölle <p>Monilukutaito (L4)</p>

<p>kertovien, kuvaavien, ohjauvien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Harjaannutaan suunnittelemaan omaa viestintää ja ottamaan teksteissään huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan. - Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan monimediaista ympäristöä. 	<p>vaus, näytelmän käsikirjoitus, mielipidekirjoitus) käyttäen kullekin tekstityylille ominaista kieltä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tekstin jäsentämistä (esim. otsikointi, jäsennys ja kappalejako, juoni, käännekohdat, henkilö- ja luontokuvaus, tekstin arviointi) - Harjoitellaan tekstin suunnittelua ja palautteen hyödyntämistä 	<ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Faktan ja fiktion suhde - Monipuolinen tulkitseminen <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työelämätaidot - Teknologian vastuullinen käyttö, - Kyky valita suuresta määrästä tarkoituksenmukaisin viestintätyökalu <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Osallistuminen ja vaikuttaminen - Asioiden tarkasteleminen kriittisesti - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen
<p>T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjaannutetaan kirjoittamista käsin sekä tietotekniikkaa hyödyntäen. - Opitaan hyödyntämään opittua kielitietoa kirjoittamassa. - Vahvistetaan lauseoppia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään käyttämään kymmensormijärjestelmää koneella kirjoitettaessa - Selkeä käsikirjoitus - Oikeinkirjoituksen vakiinnuttaminen, keskeisen kielioppiaineksen kertaus (päälause ja sivulauselajit, yksinäislause ja yhdyslause välimerkkien moitteeton hallinta, sanaluokat, sijamuodot, yhdyssanat, isot ja pienet kirjaimet) - Lauseenjäsenet: subjekti, predikaatti, objekti 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus - Yhteyksien tunnistaminen asioiden väliltä - Määrätietoinen ja sinnikäs työskentely <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen - Viestintätaidot <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työelämätaidot - Teknologian vastuullinen käyttö
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antami-</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vahvistetaan kykyä muokata omaa tekstiä saadun palautteen ja itsekritiikin perusteella - Vahvistetaan prosessikirjoittamisen taitoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Palaute esim. keskustellen, kirjallisesti, vertaispalaute, voidaan harjoitella muokkaamaan omaa tekstiä palautteen pohjalta - Tekstinkäsittelyn opiskelua prosessikirjoittamisen yhtey- 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman kielen käyttäminen - Hyvät tavat - Itseilmaisu <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedon kriittinen arviointi

	<p>seen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimi- maan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja (esim. muistiinpanojen tekeminen ja tiivistäminen) - Harjoitellaan lähteiden yksinkertaista merkitsemistä, ohjataan kunnioittamaan tekijänoikeuksia 	<p>dessä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prosessikirjoittamisen vaiheet (esim. Ideointivaihe, jäsentelyvaihe, tekstin tuottaminen, palautteen antaminen, viimeistely) - Ohjataan ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja - Esim. muistiinpanojen tekeminen, tiivistäminen - Käytetään myös esim. pari- ja ryhmäkirjoittamista 	<ul style="list-style-type: none"> - Viestin kohdistaminen erityisyleisölle - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö, <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyvät tavat - Tiedon käsittely - Ajanhallinta - Pitkäjänteisyys - Itseohjautuvuus
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	<p>T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään suhdetta kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin. - Tutustutaan murteisiin ja verrataan puhuttua ja kirjoitettua kieltä toisiinsa. - Pohditaan sanojen ja ilmaisutapojen merkitystä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erilaisten tekstien tutkiminen esim. nuortenkirjallisuutta, median tekstejä, tekstien välisiä yhteyksiä - Ihmisten välisen kielenkäytön tarkkailu ja harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa käyttäen apuna esim. draamaa ja mediaa, teatteria, elokuvia 	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itseohjautuvuus <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurten ja kulttuuri-identiteetin tuntemus - Luottamus omiin taitoihin - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kriittinen ajattelu - Monipuolinen tulkitseminen
	<p>T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista luku-harrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan kirjaston ja mediaympäristön aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön. - Luetaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin. - Luetaan ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. - Tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyödynnetään esim. kirjaston lukudiplomia - Jaetaan lukukokemuksia käyttäen esim. kirja- tai kirjailija-esitelmiä, netin oppimisympäristöissä kirjavinkkauksia tai kirjaesitelmiä, lukupiirejä, luokkakirjasarjoja 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurten ja kulttuuri-identiteetin tuntemus - Oman kielen käyttäminen - Itseilmaisu <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monipuolinen tulkitseminen, viestintätaidot <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teknologian vastuullinen käyttö <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamismahdollisuudet - Osallistuminen - Omien näkemysten ja mielipiteiden esittäminen

		<ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan jakamaan luku-kokemuksia ja pohtimaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. 		
<p>T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomalaiseen sekä joihinkin muiden kansojen tapakulttuuriin, kansan- ja juhlaperinteisiin. - Tutustutaan oppilaan omaan kieleen ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujien kielten piirteisiin. - Kehitetään omaa persoonallista ilmaisua. - Perehdytään median sisältöön ja rooliin oppilaan arjessa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eri kansojen satuja, tarinoita, runoja, legendoja ja myyttejä esim. Kalevala ja muiden maiden eepokset, maailmansynty-myytit, Kalevalan vaikutus ja merkitys - Tutkitaan oppilaan omaa kieltä (esim. äänteet, muodot, sanat, lauseet) ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujien kielten piirteisiin - Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä (käsikirjoitus, rooli, teatteritietous) - Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, kuten kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita - Mahdollisuus osallistua oman luokan ja koulun juhlien esityksiin ja juhlien valmisteluun - Esim. lehtiviikko, sosiaalinen media, TV, radio 	<p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurten ja kulttuuri-identiteetin tuntemus - Oman kielen käyttäminen <p>Monilukutaito (L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erialaisten maailmankatsomusten ymmärtäminen - Yhteyksien luominen - Itselle merkittävän tiedon rakentaminen - Yhteisöllinen tiedon rakentaminen - Monipuolinen tulkitseminen - Viestintätaidot <p>Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien juurien tunnistaminen - Sosiaaliset taidot - Verkostoituminen <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Menneisyyden ja nykyisyyden suhde - Oman toiminnan vaikutus muihin - Osallistuminen ja vaikuttaminen 	

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

”Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.” (OPS 2014, 161.)

Äidinkielen opetuksen oppimisympäristöissä ja työtavoissa otetaan huomioon, että oppilaan äidinkielen taidot ovat oppimisen perusta. Äidinkielen tunnilla oppilaat ovat aktiivisia toimijoita, ja toiminta on vuorovaikutuksellista ja luovuutta tukevaa.

Äidinkielen oppimisympäristöillä tarkoitetaan kaikkia niitä tiloja, paikkoja, yhteisöjä ja toimintakäytänteitä, jotka tukevat yksilön ja yhteisön oppimista ja kasvua. Oppimisympäristöt muuttuvat jatkuvasti jäsentensä mukana. Äidinkielen opiskelussa käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja ja -menetelmiä. Rohkaiseva, välittävä ja erehdyksistä oppiva työskentelyilmapiiri tukee oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

”Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.” (OPS 2014, 161.)

Oppilaita ohjataan käyttämään äidinkieltä rohkeasti ja monipuolisesti sekä luovasti. On huomioitava, että oppilaat ovat yksilöitä, joiden lähtökohdat äidinkielen opiskeluun ja osaamisen kehittämiseen ovat erilaiset. Erilaiset oppimisvaikeudet, sosio-emotionaaliset haasteet ja toiminnanohjauksen ongelmat voivat vaikeuttaa oppimisprosessien etenemistä. Näiden havaitseminen ja huomioiminen kuin myös heterogeenisten ryhmien ja oppilaiden tieto- ja taitotason vaihtelevuuden tiedostaminen vaativat joustavaa ja tarvittaessa myös eriyttävää opetuksellista ja ohjauksellista lähestymistapaa. Eriyttäminen ja tuen tarpeesta sekä keinoista on hyvä keskustella oppilaan ja huoltajan kanssa.

Monikielisten oppilaiden tarvetta tukeen ja ohjaukseen tulee tarkastella oppilaskohtaisesti. Näissä, kuten muissakin oppimistilanteissa, tulisi hyödyntää vertaisoppimista ja -ohjausta. Ohjauksella, eriyttämisellä ja tuella pyritään opetustilanteiden toimivuuteen.

Oppilaan oppimisen arviointi Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

”Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositoludistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.” (OPS 2014, 161.)

Tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Arvosanan kahdeksan (8)/ hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	- Puheviestintätilanteissa toimiminen	- Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	- Toiminta vuorovaikutustilanteissa	- Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. - Oppilas osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	- Ilmaisukeinojen käyttö	- Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen-ryhmässä. - Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen- sekä osallistuu draamatoimintaan.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediasissa vuorovaikutustilanteissa	- Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	- Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ym-	- Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	- Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia-tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita.

märtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan		- Oppilas osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	- Tekstien erittely ja tulkinta	- Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. - Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	- Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	- Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimedialaisissa ympäristöissä	- Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	- Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimedialaisessa ympäristössä.
Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	- Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	- Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimedialaisissa ympäristöissä	- Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	- Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. - Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen suju-	- Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	- Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

<p>voitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. - Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>		
<p>T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.
<p>T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kirjallisuuden tuntemus 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.
<p>T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. - Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. - Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

Arvioinnin tarkoituksena on tukea oppilaiden äidinkielen ja kirjallisuuden hallintaa oppimiselle asetettujen tavoitteiden suuntaisesti, kannustaa ja antaa aineksia positiivisen minäkuvan muotoutumiselle. Arvioinnin tehtävänä on myös informoida, ohjata ja auttaa oppilaita opiskelun suuntaamisessa. Arvioinnin tukena käytetään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia äidinkielen ja kirjallisuuden arviointikriteerejä. Oppimisen tavoitteet ja arviointikriteerit selvitetään myös oppilaille. Oppilaiden ottaminen mukaan opetus- ja oppimisprosessiin sitouttaa oppilaita kokonaisvaltaisemmin toimintaan ja työskentelyyn.

Oppimistulosten lisäksi arvioidaan oppimisprosessia ja työskentelyä. Tiedollisten ja taidollisten tavoitteiden ohessa arvioinnissa painottuvat oppilaan aktiivisuus ja vastuullisuus. Numeroarvioinnin lisäksi annetaan jatkuvaa sanallista palautetta. Rakentavalla ja kannustavalla palautteella pyritään tukemaan oppilaiden luku- ja kirjoitusharrastusta. Opettajan antaman palautteen lisäksi oppilaita ohjataan antamaan ja saamaan palautetta toisilta oppilailta sekä suullisesti että kirjallisesti. Myös itsearviointi on tärkeää äidinkielen ja kirjallisuuden arvioinnissa. Erityisopetusta saavan oppilaan arvioinnista päättävät äidinkielenopettaja ja erityisopettaja yhdessä.